

po drugi put Sisak, koji je branio s malom posadom Hrvata zagrebački kanonik Mikac s dva druga. No pretrpivši goleme gubitke paša je dobrza i opet morao ostaviti Sisak, ali je na povratku dao poharati svu zemlju do Turopolja i Okića (u julu 1592.). Tako se primače godina 1593., koje su opet očekivali pašu, pa zato se ban i sabor spremiše na što jači otpor, zatraživši još i pomoći od kralja i nadvojvode Ernsta. U junu došao je Hasan s jakom vojskom pod Sisak, a sa željom, da nakon pada toga grada udari na Zagreb i tako konačno osvoji preostatke Slavonije. Ali gradu dohrle u pomoć ban Toma Erdödy, karlovački general Andrija Auersperg i štajerski pukovnik Ruprecht Eggenberg (poslan od nadvojvode Ernsta) s nekih 5000 konjanika i pješaka i potuku 22. juna 1593. ametom tursku vojsku na poljani između rijeke Kupe i Odre. Sam Hasan-paša s dva sultanova rodaka i više turskih odličnika zaglavi. Sav kršćanski svijet uzradova glas o toj slavnoj pobjedi, izdajući o njoj prigodne spise i šiljući banu čestitke i darove. Bitka sisačka znamenit je događaj ne samo u hrvatskoj, nego i u općoj povijesti: pod zidinama tvrdoga sisačkoga grada našao je islam svoju krajnju sjeverozapadnu granicu prema Italiji, koje nikad nije prekoračio. Njome prestaje pomalo i doba hrvatske stoljetne defenzive (od 1493.), a počinje malo po malo ofenziva.

Veliki turski rat (1593—1606). Kad je stigao u Carigrad glas o sisačkom porazu, uzbuni se sav narod, podjarivan ponajviše od velikoga vezira Sinan-paše, pa tako navijesti sultan Murat III. kralju Rudolfu rat. Taj četrnaestgodišnji rat, koji je za Hrvate zapravo trajao šesnaest godina (još od 1591.), vodio se u Ugarskoj i Hrvatskoj; no ipak bješe Ugarska glavno bojište, a Hrvatska sporedno, premda su se i tude odigravali krupni događaji. Od tih valja napose istaknuti pobjedu kod Petrinje (22. septembra 1595.), kojom je sva zemlja na sjeveru Kupe zauvijek oslobođena od turskih provala; ali je zato porazom karlovačkoga generala Jurja Lenkovića pod Klisom (krajem maja 1596.) iščeznula svaka nada, da bi se dalo s uspjehom provaliti s boka u bosanski pašaluk. Međutim odreče se banske časti Toma Erdödy s razloga, što nije uredno dobivao banske plaće za uzdržavanje vojske i što su stranci postajali u Hrvatskoj vojskovode. Kad je ban iznio ove razloge pred skupljenim staležima na hrvatskom saboru (15. maja 1595.), obrate se oni na nadvojvodu Maksimilijana s molbom, da bi poradio kod kralja Rudolfa, e bi što prije imenovao novog bana između „domaćih (hrvatskih) sinova“, vješta ratovanju; „jer ako staleži ne budu imali bana, neka znade vaša jasnost kao